

Brazilië

Brazilië is het op vier na grootste land ter wereld en is 228 keer zo groot als Nederland. Het telt ruim 200 miljoen inwoners. Van de vooraanstaande varkenslanden staat Brazilië te boek als de goedkoopste producent van varkens dankzij lage voer- en arbeidskosten. De zeugenstapel omvat ongeveer 1,7 miljoen dieren. De productie is vooral geconcentreerd in het Zuiden en Zuidoosten. Brazilië is mondiaal gezien de vierde grootste producent van varkensvlees (vorig jaar 3,5 miljoen ton). Met een jaarlijkse export van 561.000 ton, vooral naar Zuid-Amerika, Rusland en Oekraïne, behoort Brazilië tot de top-drie van mondiale varkensvleesexporteurs.

Bedrijfsfotoreportage

Wilant van den Boogaard heeft een gesloten varkensbedrijf met 220 zeugen en 2.000 vleesvarkens in de Braziliaanse plaats Carambeí (Paraná). Daarnaast heeft het bedrijf een akkerbouwtaak met 300 hectare, waarvan hij 120 hectare pacht. Hij is lid van de landbouwcoöperatie Frisia. Bekijk de bedrijfsfotoreportage op www.pigbusiness.nl

Braziliaans-Nederlandse landbouwcoöperatie Frisia viert 90-jarig jubileum

‘Coöperatie is onze tweede moeder’

Voor varkenshouder Wilant van den Boogaard en zijn collega's is Frisia van levensbelang. De boerencoöperatie is hun houvast en zekerheid in een land dat lijdt onder het ene na het andere corruptieschandaal.

De Brazilianen zijn net voor de derde keer dit jaar massaal de straat op gegaan. Verspreid over 205 Braziliaanse steden eisen bijna een miljoen mensen het vertrek van president Dilma Rousseff. De demonstranten verwijten Rousseff dat ze de krimpende binnenlandse economie geen impuls kan geven. Verder wordt ze verdacht van een groot corruptieschandaal rond de staatsoliemaatschappij Petrobras. Ongeveer 3 miljard euro aan smeergeld is in zakken van directeurs, tussenpersonen en politici verdwenen. De oorsprong van de corruptie gaat terug naar 2010 toen Rousseff nog president was van het oliebedrijf. Ze ontkent tot nu toe nog elke betrokkenheid.

Binnenlandse crisis

Wilant van den Boogaard vindt het corruptieschandaal typerend voor het overheidsbeleid in het Latijns-Amerikaanse land. „Vanwege de vele corruptieschandalen vertrouwt niemand de politiek. Politici werken niet in belang van anderen, maar zitten er voor zichzelf.” De Braziliaan met Nederlandse roots zegt dit jammer te vinden, omdat de mogelijkheden voor een florierende economie aanwezig zijn. „Brazililië heeft alles. We hebben mineralen, delfstoffen en kunnen op onze landbouwgrond twee tot drie keer per jaar oogsten.

We hebben dezelfde potentie als de Verenigde Staten. Alleen we missen een goede politiek met goede mensen die in het belang van het land denken.” Zelf ondervindt hij met zijn varkensbedrijf de gevolgen van het ineenstorten van de binnenlandse economie. „De rente voor langlopende leningen met een aflossingsperiode van 10 jaar is voor ondernemers in een jaar tijd meer dan verdubbeld tot 8 procent. Voor particulieren is zelfs de rente gestegen naar 13 procent of meer. Terwijl dit een jaar geleden 3,5 procent was.” Van den Boogaard wacht op een nieuwe lening voor de bouw van zijn vleesvarkensstal. De varkenshouder wil begin volgend jaar 2.000 vleesvarkens meer gaan houden. Hij heeft nu een gesloten varkensbedrijf met 220 zeugen en 2.000 vleesvarkens in de gemeente Carambeí. Net als bijna elke varkenshouder in Brazilië heeft hij een akkerbouwtaak. Hij heeft 300 hectare land, waarvan 180 hectare in eigendom is.

Nieuwe naam

De varkenshouder en akkerbouwer is lid van de coöperatie Frisia. Met zijn boerencoöperatie heeft hij afgelopen maand groot feest gehad. Op 1 augustus vierde de Braziliaans-Nederlandse coöperatie haar 90-jarige

bestaan. Tegelijkertijd met het jubileumfeest is er een naamsverandering doorgevoerd. Het samenwerkingsverband tussen boeren heette eerder Batavo, maar die naam mochten ze niet langer dragen. „Batavo is ook ons oude zuivelmerk”, legt Van den Boogaard uit. „Na de binnenlandse crisis begin jaren negentig hebben we de aandelen verkocht aan het Italiaanse Parmalat. Later toen Parmalat failliet is gegaan, is het merk in handen gekomen van de Braziliaanse foodgigant BRF. Zij verkopen hun zuivel nog steeds onder het merk Batavo en ze willen niet dat wij langer deze naam gebruiken.” Frisia heeft een nauw samenwerkingsverband met de twee andere Braziliaans-Nederlandse coöperaties in de regio: Arapotí en Castrolanda. Samen vormen Arapotí, Frisia en Castrolanda de ABC-landbouwcoöperaties in de zuidelijke staat Paraná. Hoewel door de naamsverandering Frisia niet meer in het ABC-rijtje thuishoort, is er aan de samenwerking niets veranderd. De drie grotendeels protestantse gemeenschappen maken deel uit van de belangrijkste zes Nederlandse kolonies die Brazilië al decennialang rijk is. Van den Boogaard zegt dat nog steeds de helft van de Frisia-leden Nederlandse wortels heeft. In totaal heeft de landbouwcoöpe- ▶

ratie ongeveer 800 leden met een gezamenlijke jaaromzet van 450 miljoen euro. Slechts 31 leden van Frisia houden varkens. Ze houden gezamenlijk 5.000 zeugen en 40.000 vleesvarkens. „Varkens is de kleinste tak van de coöperatie. De varkenshouderij is een moeilijke markt. Het is elke week anders: soms verdien je wat, en de andere week maak je weer verlies.”

100.000 zeugen

Om varkens houden aantrekkelijk te maken, heeft Frisia samen met Arapotí en Castrolanda een ambitieus groeiplan opgezet. De basis is in januari gelegd met een gloednieuwe varkensslachterij. Met de bouw van de slachterij is een bedrag van 70 miljoen euro gemoeid. De slachterij heeft een slachtcapaciteit van 2.300 vleesvarkens per dag. Op weekbasis gaat het om 11.500 varkens en op jaarbasis om bijna 600.000 varkens. Een kwart van de varkens levert Frisia, Castrolanda zorgt voor de helft van de aanvoer en Arapotí levert de laatste kwart. In 2017 willen ze de slachtcapaciteit verdubbelen naar 4.600 varkens per dag. „Uiteindelijk willen we over tien jaar 10.000 varkens per dag slachten. We hebben hier met de bouw van de slachterij rekening gehouden. Met weinig aanpassingen aan de slachterij kunnen we deze plannen realiseren.”

Om voldoende varkens te produceren, heeft elke coöperatie een groeiplan ontwikkeld. Gezamenlijk moeten de drie hun zeugenstapel uitbreiden van 22.000 naar 100.000 zeugen in 10 jaar tijd. Voor Frisia wil dit zeggen dat ze het aantal zeugen moeten uitbreiden van 5.500 naar 25.000 zeugen in 2025. De coöperatie heeft al een voorschot

op de uitbreiding genomen. Een paar weken geleden heeft de coöperatie zelf een zeugenbedrijf geopend met 5.500 zeugen. De biggen worden verkocht aan de leden die ze zelf opleggen. Met deze constructie wil de coöperatie leden aanmoedigen om varkens te gaan houden. „Voor vleesvarkens is minder specialistische kennis en ervaring nodig. Daarom heeft de coöperatie gezegd zelf de biggen te gaan fokken.” Met zijn naderende uitbreiding van de vleesvarkens neemt Van den Boogaard een deel van de groeiende biggenstroom af.

Eigen varkensvleesmerk

De bedoeling is dat hun slachterij het varkensvlees deels onder eigen merk afzet. Met het varkensvleesmerk Alegria komen ze onder meer in de supermarkt te liggen. „Alegria betekent ‘is blij’”, legt Van den Boogaard de oorsprong van het merk uit. De coöperaties hebben geleerd van het Batavo-incident. Ze willen niet meer de naam van hun coöperatie verbinden als merk aan producten. „Nu draagt ons zuivelmerk nog de naam Castrolanda, maar dat wordt ook veranderd. De naam van de coöperatie komt niet meer op producten te staan.” De varkensslachterij is in navolging van de zuivelverwerking opgestart. In 2007 besloten de drie coöperaties de zuivelverwerking weer in eigen beheer te doen en ze bouwden een zuivelfabriek met een capaciteit van 400.000 liter per dag. Om het aanbod kwijt te kunnen, is het aantal fabrieken inmiddels uitgebreid tot drie verwerkingslocaties. Samen verwerken ze 2 miljoen liter melk per dag, waarvan 1,5 miljoen liter afkomstig is van de ABC-coöperaties. De zuivelfabrieken leveren hoofdzake-

lijk geconcentreerde melk aan multinationals als Nestlé en Danone. Naast een slachterij en zuivelverwerking hebben de drie nog een tarwemaalderij met een maalcapaciteit van 10.000 ton per maand. Alle drie de coöperaties vaardigen een bestuurslid af voor de Raad van Bestuur. De administratie staat onder leiding van één coöperatie.

Waardig alternatief

Arapotí, Castrolanda en Frisia denken met deze strategie tegenwicht te bieden aan de paar Braziliaanse multinationals die het land rijk is. „BRF houdt al 500.000 van de 700.000 zeugen in Brazilië”, schetst Van den Boogaard de verhoudingen. Zelfstandige varkenshouders zijn er volgens hem bijna niet. „In Brazilië werkt dat niet. Als je hier varkens verkoopt, moet je als eerste grote afstanden overbruggen. Je moet het transport zelf regelen, met de infrastructuur een hele opgave. Bovendien ben je overgeleverd aan de wispelturige vrije markt.” Hoewel de afgelopen twee jaar de prijzen op de vrije markt goed zijn geweest, kun je volgens hem geen peil trekken op het prijsverloop. Wekelijks sterk wisselende prijzen zijn geen uitzondering. Van den Boogaard zegt dat het niet onmogelijk is om als zelfstandig varkenshouder aan de markt te leveren, maar je moet een grote bedrijfsomvang hebben. „Anders kan het niet uit en houd je dat niet vol.” Lid zijn van de coöperatie noemt hij een waardig alternatief. „De BRF heeft werknemers in loondienst die boer zijn. Wij zijn zelf baas over ons eigen bedrijf. Bij ons ligt het financiële resultaat in de stal.” Naast een slachterij heeft Frisia een eigen voerfabriek. De coöperatie koopt en verkoopt voor alles

Voorzitter varkenscommissie

Wilant van den Boogaard (51) is varkenshouder en akkerbouwer in de Braziliaanse plaats Carambeí (Paraná). Hij heeft een gesloten varkensbedrijf met 220 zeugen en 2.000 vleesvarkens. Daarnaast heeft het bedrijf een akkerbouwtaak met 300 hectare, waarvan hij 120 hectare pacht. Hij is lid van de Braziliaans-Nederlandse landbouwcoöperatie Frisia. Van den Boogaard is een zoon van Nederlandse emigranten. Naast boerenlid is hij voorzitter van de varkenscommissie van Frisia. De commissie is het adviesorgaan van de Raad van Bestuur. Op zijn varkensbedrijf werkt hij met een kruising tussen de PIC-zeugen en PIC-337 eindbeer. Op het zeugen- en vleesvarkensbedrijf werken in totaal vijf arbeidskrachten en voor de akkerbouwtaak heeft hij twee mensen in dienst. Van den Boogaard is getrouwd met Alberdina (49). Samen hebben ze een dochter en zoon: Raquíl (22) en Renato (19). Beide kinderen hebben interesse om het boerenbedrijf over te nemen.

Technische resultaten 2014

Aantal zeugen	220
Gespeende biggen zeug/jaar	30,78
Aantal levend geboren biggen	13,1
Aantal dood geboren biggen	0,8
Afbigpercentage	93
Herinseminaties (%)	3
Bedrijfsworpindeks	2,52
Uitval tot spenen (%)	7
Uitval na spenen (%)	2
Aantal vleesvarkens	2.000
Uitval vleesvarkens (%)	1,5
Gram groei/dier/dag	920
Voederconversie	2,9
Opleggewicht (kg)	22,5
Aflevergewicht (kg)	106

voor de leden. „De coöperatie staat bij je om te helpen. Wat we hebben, hebben we te danken aan onze coöperatie. De coöperatie is onze tweede moeder.”

Uitzonderlijk goed jaar

De opbrengstprijs die Van den Boogaard voor zijn varkens ontvangt, is gebaseerd op de kostprijs per kilo geslacht gewicht zonder aflossing en rente. De slachterij staat altijd garant voor de gemiddelde vaste kosten die varkenshouders maken. Naast de vaste vergoeding ontvangen varkenshouders een bonus per varken afhankelijk van de karkaskwaliteit. Deze bonus bedraagt circa 10 procent. De varkenshouders hebben er belang bij dat de slachterij goed draait. Afhankelijk van het bedrijfsresultaat van de slachterij delen leden aan het eind van het jaar mee in de winst of het verlies van de slachterij. Het bedrag wordt berekend aan de hand van hoeveel varkens er zijn geleverd door de varkenshouder. Momenteel ontvangt hij inclusief bonussen ongeveer 82 eurocent per kilogram levend gewicht. Zijn kostprijs ligt bijna 8 cent lager. De huidige opbrengstprijs op de vrije markt is ongeveer 80 eurocent per kilo levend gewicht. Afgezien van de laatste jaren, kent de Braziliaanse varkenssector vooral veel magere jaren. Vorig jaar was een uitzonderlijk goed jaar. Decennialang heeft de varkenshouderij niet zo'n goede opbrengstprijzen meegemaakt. Waar ze in Europa werden geconfronteerd met een importban van varkensvlees uit Rusland, profiteerde Brazilië optimaal van het gat dat ontstond op de Russische markt.

Buitenlander in Brazilië

De moeder van Wilant is in 1930 in Brazilië geboren als dochter van Nederlandse emigranten. Zijn vader emigreerde op zijn 16de met zijn ouders vanuit Oudewater om in Brazilië een melkveebedrijf op te starten. Hoewel hij vloeiend Nederlands spreekt, kent Wilant van den Boogaard ons land alleen van verhalen. Hij is zelf nog nooit in Nederland geweest. Toch voelt hij zich nog een buitenlander in Brazilië. „Ik ben een buitenlander voor Brazilianen. We worden hier de Hollanders genoemd.” Hij merkt dat de lokale bevolking soms tegen hen opkijkt. „Mensen zijn soms jaloers op ons wat we met de coöperatie hebben opgebouwd. We hebben daarom wel enigszins last van racisme, maar je leert er mee leven en werken. Gelukkig wordt het steeds minder. Mensen krijgen

respect voor ons. Ze beseffen dat als je iets wilt, je er hard voor moet werken.”

In de van oorsprong Nederlandse gemeenschap speelt het geloof nog een belangrijke rol in het dagelijkse leven. Van den Boogaard noemt het geloof de basis in zijn leven. „We hebben dit van onze ouders geleerd. En we hechten nog steeds veel waarde aan de wetten van de bijbel.” Hij is lid van de gereformeerde kerk. Waar mogelijk probeert hij de kerkdiensten op zondagmorgen en -avond bij te wonen. Doordeeweeks zijn er nog bijbelstudies. In tegenstelling tot de beginjaren van de Nederlandse kolonie vinden de kerkdiensten in het Portugees plaats. Wel zijn er maandelijks nog twee vieringen die geheel in het Nederlands worden voorgedragen.

Weinig criminaliteit

Hun gemeente Carambei ligt op 1.100 meter boven de zeespiegel. Vruchtbare grond met een aangenaam fris briesje en voldoende neerslag vormen een gunstig landbouwklimaat. Door de uitstekende klimaatomstandigheden kunnen ze twee gewassen per jaar telen. In de zomer, wanneer het kwik oploopt tot gemiddeld 30 graden en er meer neerslag valt, teelt hij soja en maïs. Als het winter en droger is met temperaturen die vaak niet boven de 15 graden komen, oogst hij tarwe, haver en raaigras.

Van den Boogaard woont en boert al zijn hele leven op zijn ouderlijke bedrijf. Hij komt uit een gezin van vier kinderen. Zijn oudste zus en enige broer wonen eveneens in Carambei. Zijn andere zus is getrouwd met een varkenshouder van de naburige coöperatie Castrolanda. Van den Boogaard betitelt zijn woonplaats als een gemeenschap met weinig criminaliteit. „In Brazilië ligt het er heel erg aan waar en hoe laat je ergens bent. In onze gemeente zijn soms wat inbraken, maar de meeste mensen hier zijn goede mensen. Carambei is een goede plaats om te leven.” Het meest hinderlijk aan het leven in Brazilië blijft voor hem de corruptie. Zo lang er geen grote veranderingen plaatsvinden, heeft hij weinig hoop op een gezonde economie. „Het is positief dat er nu zoveel landelijke media-aandacht is voor de massale corruptie binnen de Braziliaanse overheid. We hopen dat er echt een schoonmaakactie plaatsvindt. Want zo lang de overheid corrupt is, wordt deze niet serieus genomen.” ■

 Reageren?
r.vanboekel@pigbusiness.nl

Van den Boogaard heeft een gesloten bedrijf met 220 zeugen en 2.000 vleesvarkens.

De Braziliaanse Nederlander teelt op zijn 300 hectare grond zelf graan voor de coöperatie.

De varkenshouder wil begin volgend jaar 2.000 vleesvarkens meer gaan houden.

Frisia heeft samen met twee andere coöperaties een eigen varkensvleesmerk opgezet.